

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap van 'Sint-Arnolduspark en Tiegemberg' en als monument van neogotische 'Sint-Arnolduskapel', pittoreske 'Villa Albert' en cementrustieke 'Belvédère' in Anzegem (Tiegem)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1, laatst gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van 'Sint-Arnolduspark en Tiegemberg' en van neogotische 'Sint-Arnolduskapel', pittoreske 'Villa Albert' en cementrustieke 'Belvédère' aantoonst;

Overwegende dat Sint-Arnolduspark en Tiegemberg als cultuurhistorisch landschap wetenschappelijke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De Tiegemberg vormt één van de hoogstgelegen heuveltoppen op het Schelde-Leie-interfluvium, ontstaan vanuit een karakteristieke geologische opbouw, waarbij een zandhoudende, kleiige ondergrond weerstand bood aan langdurige erosie. Op de zuidflank bezit de Tiegemberg een spleetvormig ingesneden dal met een bovenliggend bronamfitheater, waarin het Sint-Arnolduspark gelegen is.

Het Sint-Arnolduspark is een restant van het historische Holdenbroekbos en bezit voor Vlaanderen zeldzame bosvegetaties die verwijzen naar de langdurige bebossing van het brondal. Dit zorgt voor een uitgesproken voorjaarsaspect. De pittoreske park- en tuinaanleg van het bedevaartoord en van de 'Villa Albert' wordt gekenmerkt door bijzondere parkbomen, waaronder enkele Amerikaanse tulpenbomen, enkele bruine beuken, een geënte bruine treurbeuk en een treurolm. Bij het Calvariekruis staan enkele, mogelijk symbolisch aangeplante eiken. Aan het rijk geschakeerde landschap rond het bedevaartpark is ook gevarieerde dierenpopulatie gebonden, waaronder enkele zeldzame vogelsoorten, kenmerkend voor oudere bostypes;

Overwegende dat Sint-Arnolduspark en Tiegemberg als cultuurhistorisch landschap historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het Sint-Arnolduspark met onder meer de neogotische bedevaartkapel, de 'Villa Albert' en de uitkijktoren of 'Belvédère' zijn ontstaan op initiatief van Vital Moreels, die zich hiervoor als welvarend ondernemer, mecenas en lokaal politicus inzette. Voor de uitbouw van het bedevaartoord vanaf de tweede helft van de 19de eeuw liet hij zich omringen en soms ook financieel ondersteunen door priesters, bisschoppen, edellieden, geschiedschrijvers, dichters, schrijvers, ontwerpers, schilders en musici.

De neogotische bedevaartkapel, gewijd aan Sint-Arnoldus, vormt de oudste getuige van de ontwikkeling van het bedevaartpark door Vital Moreels en werd ingewijd in 1866. Het bisdom Brugge steunde, als grote voorstander van de volksdevotie, de bouw van de kapel en de religieuze en toeristische ontwikkeling van het bedevaartoord. Een kapelletje, omstreeks 1817 opgericht bij de bron van de Sint-Arnoldusbeek, dat verwees naar een miraculeuze

genezing, werd aangegrepen om de eeuwenoude Sint-Arnolduscultus in de dorpskerk van Tiegem ook buiten het dorp uit te bouwen.

Onder impuls van Vital Moreels werd in het laatste kwart van de 19de eeuw in het spleetvormige brondal, rond de nieuwe 'Sint-Arnolduskapel', een bedevaartpark en ontspanningsoord in pittoreske stijl ontwikkeld. De toonaangevende Gentse landschapsarchitect Hubert Van Hulle werd hierbij als ontwerper betrokken. Talrijke cementrustieke constructies, waaronder kunstmatige grotten, bruggetjes en een vijvercascade, alsook een houten uitkijktoren werden opgetrokken. Eind 19de eeuw of begin 20ste eeuw werd de houten uitkijktoren vervangen door een 'Belvédère' in cementrustieke uitvoering. De Meuleberg, en dus ook de uitkijktoren, waren via een natuur- en bakstenen steektrap vanaf de Tiegemberg (weg) te bereiken.

Het bedevaartpark, gewijd aan Sint-Arnoldus, vormt een uniek voorbeeld van een tijdens het katholiek reveil van de tweede helft van de 19de eeuw uitgebouwd bedevaartoord, dat aangelegd werd in een pittoresk landschapspark. De in Tiegem geboren heilige Sint-Arnoldus, kluizenaar, later abt en bisschop van Soissons en vredesgezant in grafelijk Vlaanderen, was een belangrijke figuur voor de vernieuwing van het kloosterleven in de 12de eeuw. Het kunstmatig aangelegd grottenlandschap middenin het lommerrijke brondal verwijst naar het kluizenaarschap van Sint-Arnoldus. De deels bewaarde kluizenaarsgrot onder de rotskapel vormt hier het meeste expliciete voorbeeld van. Arnoldus van Soissons trok zich in zijn leven meermaals terug in stilte en eenzaamheid, één met de natuur. Het Sint-Arnolduspark vormt tevens een goed voorbeeld van een bedevaart- en ontspanningsoord waarin een geestelijk (devotioneel) en een recreatief programma in elkaar overvloeien. Religieuze elementen (kapellen, openluchtpreekstoel, kluizenaarsgrot, Calvariekruis,...) en recreatieve attracties (aquariumgrot, vijvercascade, uitkijktoren,...) worden hierbij gecombineerd.

Het bloeiende religieus toerisme in Tiegem vanaf de tweede helft van de 19de eeuw zorgde voor het ontstaan van landelijke herbergen, zomercafés, spijshuizen en hotels op de Tiegemberg en in het dorp, waarvan de voormalige herberg 'Boskant' en de voormalige melkerijgebouwen in het bedevaartpark een voorbeeld vormen. Vital Moreels bouwde zelfs enkele villa's met het oog op verhuring aan kunstenaars, zoals de bewaarde 'Villa Albert'. Hierdoor entte zich op het religieus toerisme ook een kunstenaarskolonie. Staf Stientjes (pseudoniem voor Gustaaf D'Haluin), een late exponent van deze kolonie, bouwde omstreeks 1926 de 'Villa 't Vossenhol' met schildersatelier op de oostflank van de Tiegemberg. Vanaf 1931 maakte hij deze woning ook als zomercafé bekend en bouwde deze uit tot een toeristische trekpleister van Tiegem en omgeving. Omstreeks 1937 werd aansluitend bij de villa, nabij het brongebied van de Nederbeek (Zijptedal) nog een openluchttheater als bijkomende aantrekkingspool toegevoegd. Vooral tijdens het interbellum ontwikkelde de omgeving van het Sint-Arnolduspark zich tot een uitzonderlijke toeristische site;

Overwegende dat Sint-Arnolduspark en Tiegemberg als cultuurhistorisch landschap culturele waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het park is toegewijd aan Sint-Arnoldus, één van de weinige Vlaamse heiligen, waarbij zijn Tiegemse woonplaats wordt gelinkt aan de Sint-Arnoldusbeek die ontspringt binnen het bedevaartpark. De via het katholiek reveil aangewakkerde belangstelling voor de middeleeuwse figuur van Sint-Arnoldus vertaalt zich in diverse vormen van pilat Samen met de keuze voor de neogotiek voor de bedevaartkapel blijkt hieruit een verering van middeleeuwse figuren en van de bouwkunst uit dit tijdvak.

Tegelijk vormde de uitbouw van het bedevaartpark ook een aanleiding om een meer wereldlijk programma te ontwikkelen, met het oog op het residentiële verblijf of een amusementsgericht bezoek. Zo vormde de pittoreske huurvilla 'Villa Albert' een kunstenaarsresidentie 'avant la lettre'. De 'Belvédère' kon beklommen worden voor het, al dan niet met behulp van een telescoop, aanschouwen van een uitzonderlijk panorama over West- en Oost-Vlaanderen en Henegouwen. Bij de 'Villa 't Vossenhol' van schilder Staf Stientjes kon men vanop het terras genieten van een uitgelezen vergezicht op de Scheldevallei, dat in zijn oeuvre van geschilderde landschappen vaak aan bod komt. Op geregelde tijdstippen kon men daar tevens, aansluitend bij het brongebied van de Nederbeek (Zijptedal), theatervoorstellingen in openlucht bijwonen.

Het Sint-Arnolduspark en de omgeving van de Tiegemberg werden nadrukkelijk als een toeristisch-religieuze bestemming gepromoot. Talrijke gedenkfeesten, processies, opvoeringen en tentoonstellingen rond deze plek werden neergeschreven en gepubliceerd of fotografisch gedocumenteerd;

Overwegende dat Sint-Arnolduspark en Tiegemberg als cultuurhistorisch landschap architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het ensemble van het Sint-Arnolduspark en de Tiegemberg met de specifieke inplanting van gebouwen en constructies en de pittoreske parkaanleg heeft een sterke architecturale uitstraling. Het reliëfrijke landschap van het brondal en de ligging van de heuveltop waren bepalend voor de inplanting van onder meer de neogotische bedevaartkapel, de aquariumgrot en de vijvercascade, de uitkijktoren of 'Belvédère', de 'Villa Albert' en de 'Villa 't Vossenhol'. De cementrustieke elementen spelen door hun gelijkaardig materiaalgebruik en hun repetitief voorkomen op elkaar in. Bovendien zijn er specifieke functionele en/of visuele relaties herkenbaar tussen elementen onderling, zoals tussen de bedevaartkapel en de openluchtpreekstoel, tussen het bedevaartplein rond de kapel en het Calvariekruis, en tussen de 'Villa Albert' en de bronweide van het bedevaartpark.

De fantasierijke cementrustieke constructies zoals de toegangspoort, de diverse grotimitaties, de openluchtpreekstoel, de luifel met leibomenscherf en de 'Belvédère' vormen voorbeelden van organische architectuur die de natuur expliciet imiteert. Pittoreske elementen uit de natuur, zoals boomstammen in diverse formaten en posities, vormden hiervoor de inspiratiebron. Deze imitatie wordt ten top gedreven bij de cementrustieke luifel met leibomenscherf, die afgesloten wordt door een 'omgevallen' boom. Ook op diverse andere plaatsen verspreid over het Sint-Arnolduspark, in de tuin van de Villa Albert en nabij de voormalige herberg 'Boskant' komen cementrustieke boomstammen voor.

De inplanting van het bedevaartplein met 'Sint-Arnolduskapel', openluchtpreekstoel en omringende devotionele constructies, centraal in het Sint-Arnolduspark en omringd door opgaande bomen, is het resultaat van een beredeneerd architecturaal concept, dat bedevaarders rust, stilte, bezinning en ontmoeting moe(s)t laten ervaren. De achthoekige, neogotische 'Sint-Arnolduskapel' met drie portalen en de openluchtpreekstoel zijn geconcepieerd voor vieringen in openlucht. Het spel van licht en schaduw op het lommerrijke bedevaartplein versterkt en ondersteunt de architectuur van de roodbakstenen achthoekige kapel. Ook de kleinere roodbakstenen rotskapel is opgetrokken in een sobere neogotische stijl, maar is verrijkt met de voor het park kenmerkende cementrustiek.

Ook de kunstenaarswoningen 'Villa Albert' en 'Villa 't Vossenhol', beide met een beeldbepalende, respectievelijk pittoreske stijl met cementrustiek en cottagestijl met vakwerk en schilddaken met wolfseinden, en een specifieke inplanting, getuigen van een architecturale benadering in relatie tot het omringende landschap. Samen met de voormalige herberg 'Boskant', een laag bouwvolume onder zadeldak en met eenvoudige lijstgevel, bieden deze panden een staalkaart aan landelijke architectuur uit het einde van de 19de eeuw en het begin van de 20ste eeuw in Tiegem;

Overwegende dat Sint-Arnolduspark en Tiegemberg als cultuurhistorisch landschap artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De cementrustieke constructies in het Sint-Arnolduspark en op de Tiegemberg behoren tot het hoogtepunt van deze vroege betontechniek in Vlaanderen, zeker ook vanwege de ensemblewaarde, de diversiteit en de technisch-artistieke detaillering die een bijzonder vakmanschap vereisen. Bijzonder zijn de religieus-devotionele constructies met de openluchtpreekstoel in de vorm van een oude, holle boomstam, de kaarsengrot met kluiskamer, de rotskapel met kluisenaarsgrot, de toegangspoort en de niet-religieuze getinte aquariumgrot, de luifel met leibomenscherf, het grotwerk en de erker bij de 'Villa Albert' en de 'Belvédère' met tickethuisje op Tiegemberg.

Het bedevaartpark vormt een staalkaart van creaties en technieken in cementrustiek. Uit eigentijdse beschrijvingen van het park, catalogi en reclamecampagnes blijkt dat de belangrijke Brusselse firma Blaton-Aubert sterk heeft bijgedragen tot de uitbouw van het park met cementrustieke constructies. Ook de gespecialiseerde Gentse firma van de gebroeders Picha heeft aan de uitwerking bijgedragen. Het recreatiedomein vormt dan ook een

'Gesamtkunstwerk', uitgedacht en gepromoot door Vital Moreels, vormgegeven door de Gentse landschapsarchitect Hubert Van Hulle en gerealiseerd door gepatenteerde bedrijven, gespecialiseerd in siertoepassingen met vroege betontechniek.

Het pittoreske bedevaartpark getuigt van een 'trompe l'oeil'-kunst die zich vanaf de antieke tuinkunststijlen doorzet tot in de laatromantische periode. De aanlegperiode op het einde van de 19de eeuw toont aan dat ook hier een speciale waardering bestond voor substituutmaterialen. Deze materialen werden als modern omschreven en bleven tot diep in de 20ste eeuw als techniek gepropageerd voor private tuinen, publieke parken en squares;

Overwegende dat Sint-Arnolduspark en Tiegemberg als cultuurhistorisch landschap technische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

In het Sint-Arnolduspark is een uitgebreid ensemble van cementrustieke constructies en gebouwen bewaard, die uitzonderlijke voorbeelden vormen van vroege betontechniek. Onder meer de kaarsengrot, de aquariumgrot, de openluchtpreekstoel en de 'Belvédère' vormen uitzonderlijk bewaarde constructies die geheel of gedeeltelijk teruggevoerd kunnen worden tot modellen in de catalogi en reclamecampagnes van de toonaangevende Brusselse firma Blaton-Aubert, gespecialiseerd in dergelijke siertoepassingen. De aan elkaar gerelateerde constructies kennen toch telkens een verschillende materiaalopbouw: rotspleister, druipsteenimitaties, natuur- en kunststeenrotsen, imitatieboomstammen enzovoort;

Overwegende dat Sint-Arnolduspark en Tiegemberg als cultuurhistorisch landschap esthetische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Omwille van de ligging van het bedevaartoord in een spleetvormig brondal en de bewuste parkaanleg met onder meer een kronkelende bedevaartweg, een amfitheatervormige bronweide als open panoramaperk, een meerledige vijvercascade met bruggetjes en de precieze inplanting van fantasierijke elementen waaronder een aquariumgrot en een pittoreske villa, bezit het Sint-Arnolduspark een uitzonderlijke esthetische waarde.

De omsluiting van het bedevaartpark met een afsluitingshaag langsheen de Warandedreef en de afzoming van zowel de interne bedevaartweg in het Sint-Arnolduspark als van de Tiegemberg (weg) met sierlijke opgaande bomen, verhogen de landschappelijke beeldwaarde. Langs deze wegen met opgaande bomen zijn boeiende doorkijken op de heuvelende landschappen van het Schelde-Leie-interfluvium en van de Vlaamse Ardennen.

Ook de panoramische vergezichten bovenop de Tiegemberg, in het bijzonder vanaf de uitkijktoren en vanaf de terraszone van 'Villa 't Vossenhol', respectievelijk op de valleien van Leie en Schelde, dragen bij aan de esthetische waarde van het geheel;

Overwegende dat Sint-Arnolduspark en Tiegemberg als cultuurhistorisch landschap volkskundige waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het bedevaartpark, gelegen in het brongebied van de Sint-Arnoldusbeek, getuigt van een bijzondere bron- en watercultus. Deze cultus is verbonden aan de omstreeks 1040 in Tiegem geboren heilige Arnoldus. De legende waarbij besmet water tot bier werd gezuiverd, duidt Sint-Arnoldus als een waterheilige. De devotie tot Sint-Arnoldus ontstond in de dorpskerk van Tiegem reeds in 1457, wanneer een relikwie van zijn gebeente naar de kerk werd overgebracht.

De heilige Arnoldus wordt in het Tiegemse Sint-Arnolduspark onder meer aanroepen bij oogkwalen, keelziekten, breuken en kreupelheid. De overlevering kent aan het water uit de Sint-Arnoldusbron genezende kracht toe. Een courant gebruik was dat pelgrims, na het wassen van hun ogen aan de bron, de gebruikte zakdoeken en lapjes aan de muur van het pijlerkapelletje nabij de Sint-Arnoldusbron hingen. Rondom het kapelletje en het Sint-Arnoldusputje werden ook krukken en breukbanden opgehangen door de pelgrims. De opgetekende genezingen in de vroege en late 19de eeuw van personen die zich met water uit de Sint-Arnoldusbron wasten, droegen bij tot de succesvolle ontwikkeling van het bedevaartpark. Het Sint-Arnolduspark vormt dan ook één van de meest vermaarde Vlaamse bedevaartoorde waar genezing van oogkwalen werd en wordt afgesmeekt.

Heel wat constructies in het Sint-Arnolduspark verwijzen naar Sint-Arnoldus en geven daarmee gestalte aan de volkskundige waarde van het bedevaartpark. Het scheefgezakte pijlerkapelletje nabij de Sint-Arnoldusbron, opgericht omstreeks 1817, vormt de oudste

bouwkundige verwijzing naar een bedevaartcultus op deze plaats. Later werd de bron omgeleid naar de 'miraculeuze fontein'. Ook de rotskapel met kluizenaarsgrot en de neogotische bedevaartkapel van 1864-1866 met Sint-Arnoldusaltaar verwijzen naar de heilige. Een sierelement in de 'miraculeuze fontein' met afbeelding van de brouwersattributen stuikmand, gaffel en roerstokken verwijst naar Sint-Arnoldus als patroonheilige van brouwers en herbergiers. Tot op vandaag wordt Sint-Arnoldus nog steeds vereerd in het Sint-Arnolduspark. De actieve bedevaart situeert zich vooral in de periode van de jaarlijkse Sint-Arnoldusnoveen van 15 tot 23 augustus;

Overwegende dat Sint-Arnolduspark en Tiegemberg als cultuurhistorisch landschap ruimtelijk-structurende waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De ruimtelijk-structurende waarde van het cultuurhistorisch landschap wordt bepaald door een opmerkelijke afwisseling van panoramische uitzichtpunten, gerichte vergezichten en opgaande bomenrijen met doorkijken. De Tiegemberg is als hooggelegen heuveltop op het Schelde-Leie-interfluvium een plaats van waarop een uitzonderlijk oriënterend uitzicht over de wijde omgeving maar vooral op de Leievallei mogelijk is, onder meer aan de hand van markante bosmassieven en herkenbare kerktorens. De terraszone van de 'Villa 't Vossenhol' biedt dan weer een gericht vergezicht op de Scheldevaai en de Vlaamse Ardennen. De opgaande bomen langs de Tiegemberg (weg) zorgen voor een duidelijke geleiding van de hellende weg met bochten. Onder de boomkruinen door zijn er enkele boeiende doorkijken op de onmiddellijke omgeving.

Beeldbepalende bouwkundige elementen vormen oriëntatiepunten binnen het bedevaartpark. Een voorbeeld hiervan vormt de grote achthoekige bedevaartkapel, die samen met het omliggende bedevaartplein het geografische en devotionele middelpunt van het Sint-Arnolduspark vormt. Het spitse tentdak van deze kapel steekt boven de bomen uit en vormt een oriëntatiepunt, zowel vanaf de lager gelegen vijvercascade, als vanaf het hoger gelegen Calvariekruis. Op het bedevaartplein werken de inplantingsposities van het pijlerkapelletje bij de Sint-Arnoldusbron, de neogotische bedevaartkapel, de kleinere rotskapel en de openluchtpreekstoel op elkaar in. Bovendien bakent de rotskapel het bedevaartplein af: tegen de heuvelflank aangebouwd, rijst ze vanaf de lager gelegen vijvercascade als het ware op uit een rots in cementrustiek.

Er bestaan ook uitgekijnde zichtrelaties tussen de 'Villa Albert' en de lager gelegen bronweide van het bedevaartpark. Door de ligging aan de rand van het park en tegen een heuvelflank van de Tiegemberg aan, vormt deze villa een aanvullend pittoresk beeldelement vanuit de bronweide.

Door de prominente ligging van de uitkijktoren of 'Belvédère' op de heuveltop, torent de pittoreske constructie boven de omgeving uit en trekt daarmee de aandacht van de bezoeker. De uitkijktoren markeert de heuveltop van de Tiegemberg;

Overwegende dat de neogotische 'Sint-Arnolduskapel' als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De neogotische 'Sint-Arnolduskapel' vormt de oudste getuige van de door Vital Moreels gestuurde ontwikkeling van het bedevaartpark, gewijd aan Sint-Arnoldus. Samen met de dorpspastoor ijverde deze kerkbaljuw, mecenas en lokaal politicus in de jaren 1860 voor de oprichting van de kapel. Door bedevaarders naar het brongebied van de Sint-Arnoldusbeek te trekken, wilden ze de eeuwenoude Sint-Arnoldusverering in de dorpskerk ook buiten het dorp uitbouwen. Zij bouwden daarbij verder op een bestaande verering in het brongebied, waar reeds rond 1817 een pijlerkapelletje werd opgetrokken nabij de Sint-Arnoldusbron. Het bisdom Brugge steunde, als grote voorstander van de volksdevotie, de bouw van de kapel en de religieuze en toeristische ontwikkeling van het bedevaartoord. De kapel werd in 1864-1866 gebouwd door de Kortrijkse architect Pierre Croquison, en pas in de volgende decennia verder afgewerkt. De iconografie van het altaar van 1874 verwijst zowel naar Sint-Arnoldus als naar kerkbaljuw en mecenas Moreels: de roervork verwijst naar Sint-Arnoldus als patroon van de brouwers, de hellebaard naar Moreels in zijn functie van kerkbaljuw;

Overwegende dat de neogotische 'Sint-Arnolduskapel' als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De 'Sint-Arnolduskapel' is circa 1863 ontworpen in neogotische stijl door architect Pierre Croquison, provinciaal bouwmeester voor onder meer het arrondissement Kortrijk en een belangrijke figuur voor de neogotische kerkenbouw. Gezien de kapel en het bedevaartpark in het teken stonden van de verering van een 11de-eeuwse heiligenfiguur, was de keuze voor een neomiddeleeuwse bouwstijl evident. Kapellen zijn echter erg uitzonderlijk binnen het oeuvre van Croquison. Ook kapellen met een achthoekige plattegrond vormen een uitzonderlijk gegeven.

De architectuur van de Sint-Arnolduskapel is gericht op de centrale ligging binnen het bedevaartpark. Door het achthoekige grondplan is de kapel perfect symmetrisch opgebouwd met acht puntgevels, die telkens ingevuld zijn door eenvoudige lancetvensters. Ondanks of dankzij het sobere materiaalgebruik van rode baksteen creëren de geprofileerde omlijstingen van de drie tudorboogportalen met vleugeldeuren en de lancetvensters een erg expressieve architectuur. De zich herhalende, verticaliserende puntgevels, ingevuld met smalle en hoge vensters en van elkaar gescheiden door naar boven toe versmallende steunberen, vormen als het ware een elegante kroon, waarboven het spitse leien tentdak, met sierlijk ijzeren kruis en windvaan, oprijst. In het interieur wordt de ruimtewerking bepaald door de lancetvensters waarlangs een overvloedig licht binnenvalt, het houten altaar en het hoge straalgewelf met centraal mangat. Het achthoekige grondplan verdeelt de wanden van de kapel in acht gelijke spitsboogvelden, ingevuld met vensters. De smalle zuiltjes, op de overgang van de spitsboogvelden, vloeien over in de ribben van het straalgewelf en convergeren naar het cirkelvormige mangat van het gewelf. Naast de lancetvensters, de zuiltjes en de ribben vormt ook de kleinarchitectuur van het neogotische Sint-Arnoldusaltaar, naar ontwerp van de Brugse architect en beeldhouwer Antonius Verbeke, een sterk verticaliserend element met sierlijke spitsboognissen;

Overwegende dat de neogotische 'Sint-Arnolduskapel' als monument artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het interieur van de bedevaartkapel is verrijkt met een neogotisch Sint-Arnoldusaltaar, naar ontwerp van Antonius Verbeke, met sierlijk houtsnijwerk van spitsboognissen, hogels, kruisbloemen en pinakels. De polychrome beschildering van het mangat in het gewelf met wapenschild en -spreuk van Sint-Arnoldus getuigt nog van de overvloedige polychromie waardoor de neogotische kapel gekenmerkt werd;

Overwegende dat de neogotische 'Sint-Arnolduskapel' als monument volkskundige waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De devotie tot Sint-Arnoldus, patroonheilige van de bierbrouwers, bierstekers en herbergiers, is gelinkt aan de legende waarbij de heilige besmet water tot gezond bier zuivert. Het bedevaartoord en de Sint-Arnolduskapel werden dan ook bewust ingericht in een brondal. In het interieur van de kapel verwijzen het Sint-Arnoldusaltaar met beeld, het reliekschrijn en het wapenschild en -spreuk waarmee het mangat in het gewelf ingevuld is, naar Sint-Arnoldus. Er bestaat nog steeds een Sint-Arnoldusverering in de kapel: van 15 tot 23 augustus wordt hier een jaarlijkse Sint-Arnoldusnoveen gehouden;

Overwegende dat de neogotische 'Sint-Arnolduskapel' als monument ruimtelijk-structurerende waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Rondom de centraal in het bosrijke brongebied ingeplante Sint-Arnolduskapel werd het bedevaartpark vanaf de jaren 1882 verder ontwikkeld. De promotie-affiches die vanaf het einde van de 19de eeuw werden uitgegeven, beelden de kapel met de markerende portalen en het spitse tentdak steeds af als het centrale gebouw van het bedevaartoord. Door zijn achthoekige grondplan is de kapel perfect symmetrisch opgebouwd. De drie tudorboogportalen in de zuidgevels versterken deze symmetrie nog en betrekken de kapel en het omringde bedevaartplein, met banken en openluchtpreekstoel, op elkaar. Deze structurerende wordt nog versterkt wanneer de vleugeldeuren opengezet worden. Op deze wijze is de kapel ook geschikt voor vieringen in openlucht;

Overwegende dat de cultuurgoederen die zijn opgesomd in de bijlage bij het ministerieel besluit integrerend deel uitmaken van het monument neogotische 'Sint-Arnolduskapel' en de

historische, architecturale, artistieke en volkskundige waarde van het monument versterken zoals gemotiveerd in de bijlage bij het besluit;

Overwegende dat de pittoreske 'Villa Albert' als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De 'Villa Albert' met afzonderlijk bijgebouw is circa 1891 door Vital Moreels, grondlegger en mecenas van het bedevaartpark, geconcipeerd als een huurvilla voor kunstenaars. De villa stond tijdens het interbellum ook bekend als 'Villa Moortgat', genoemd naar toondichter en componist Alfons Moortgat die er vanaf 1919 zijn intrek nam. De 'Villa Albert' sluit sterk bij aan het Sint-Arnolduspark dat vanaf 1882 in pittoreske stijl werd uitgebouwd. Enerzijds bestaat er een uitgekende visuele relatie tussen de 'Villa Albert' en het bedevaartpark, anderzijds zijn er duidelijke stilistische gelijkenissen tussen de fantasierijke, pittoreske villa en de cementrustieke constructies in het park.

Toondichter en componist Alfons Moortgat was van groot belang voor de artistieke uitstraling van het Sint-Arnolduspark tijdens het interbellum. Vanuit de 'Villa Albert' componeerde hij onder meer de openluchtspelen 'De Passie van Ons Heer' en 'Arnoldusspel', die respectievelijk in 1933 en 1935 opgevoerd werden in het park. Voor de opvoering van het passiespel in 1933 werd de 'Villa Albert', met zijn beeldbepalende ligging vanuit de bronweide in het bedevaartpark, tijdelijk omgebouwd tot het Paleis van Pilatus. De kunstenaarswoning vormde ook een literaire ontmoetingsplaats waar Alfons Moortgat vooraanstaande schrijvers zoals Stijn Streuvels, Hugo Verriest en Ernest Claes uitnodigde. Ook schilders zoals Valerius De Saedeleer, Modest Huys en Gustave Van de Woestyne bezochten de 'Villa Moortgat';

Overwegende dat de pittoreske 'Villa Albert' als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De 'Villa Albert' vertoont een fascinerende wisselwerking tussen een traditionele baksteenbouw met trapgevels en de pittoreske toepassing van cementrustieke elementen. Het vormelijk eenvoudige breedhuis onder zadeldak ontleent een grote elegantie aan de symmetrische opbouw en aan de gedetailleerde en rijke vormtaal: de rots waaruit de naar het bedevaartpark gerichte lijstgevel met cementrustieke erker oprijst, het zadeldak met de centrale dakruiter, de getrapte dakvensters, de zijgevels enzovoort. Het afzonderlijk bijgebouw onder lessenaarsdak, eveneens met trapgevels, is architecturaal ondersteunend. De uitbreiding van de 'Villa Albert' tijdens het interbellum, met een modernistisch getinte vleugel onder plat dak, werd op subtiele wijze geïntegreerd door een torenrisaliet. De erker en de dakruiter vormen belangrijke elementen binnen de uitgekende visuele relatie tussen de 'Villa Albert' en het bedevaartpark;

Overwegende dat de pittoreske 'Villa Albert' als monument artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De pittoreske 'Villa Albert' met een erker in cementrustiek rijst als het ware op vanuit een kunstmatige rotsparij. Door deze toepassing van 'trompe l'oeil'-kunst sluit de villa sterk aan bij de cementrustieke constructies van het Sint-Arnolduspark. De uitvoering van de erker in cementrustieke materialen, waarbij boomstammen en -takken worden geïmiteerd, vormt een uitzonderlijk voorbeeld van vroege betontechniek. Boomstammen in diverse formaten en posities vormden hiervoor de inspiratiebron, waarbij de architectuur expliciet de natuur imiteerde;

Overwegende dat de pittoreske 'Villa Albert' als monument ruimtelijk-structurerende waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Door de ligging aan de rand van het park, tegen een heuvelflank van de Tiegemberg aan, ontstaat er een uitgekende visuele relatie tussen de 'Villa Albert' en de lager gelegen bronweide in het bedevaartpark. De beeldbepalende erker en de dakruiter van de woning, die door de Vlaamse auteur Hugo Verriest in 1903 omschreven werd als een "kijkhuizeke", vormen exclusieve uitkijkpunten op het bedevaartpark. Omgekeerd vormt de villa, bekeken vanuit de bronweide, een aanvullend pittoresk beeldelement op de zuidelijke flank van de Tiegemberg;

Overwegende dat de cementrustieke 'Belvédère' als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De cementrustieke uitkijktoren of 'Belvédère' werd op het einde van de 19de eeuw of het begin van de 20ste eeuw op de Tiegemberg gebouwd om bedevaarders en toeristen te laten genieten van een voor Vlaanderen uitzonderlijk gaaf en open panorama. De uitkijktoren vormt het sluitstuk van het door handelaar, mecenas en lokaal politicus Vital Moreels uitgebouwde bedevaartspark.

Omwille van de hoge ligging en het gunstige uitzicht over een groot deel van de Leievallei fungeerde de 'Belvédère' tijdens de Eerste Wereldoorlog als observatiepost voor de Duitse troepen;

Overwegende dat de cementrustieke 'Belvédère' als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De cementrustieke 'Belvédère' vormt een unieke getuige en tevens het sluitstuk van de uitbouw van het Sint-Arnolduspark in een fantasierijke, pittoreske bouwstijl. De toren kent een complexe tweeledige opbouw bestaande uit het ronde, vrij gesloten ticket- en wachtershuisje, en de hogere open uitkijktoren met twee uitkijkplatformen. Bij het tickethuisje wordt de bewuste nabootsing van de natuur, met 'grotstenen' en beraping in rotspleister, imitatieboomstammen en -takken gecombineerd met de meer klassieke vormtotaal van de sierconsoles, die het platform van het tickethuisje dragen. Bij de eigenlijke uitkijktoren wordt de imitatie van boomstammen ten top gedreven: vier immense boomstammen dragen immers de platformen van de uitkijktoren.

Het organisch opgebouwde tickethuisje, gevat onder een overkragend betonnen puntdak en de aansluitende, acht meter hoge uitkijktoren vormen een goed voorbeeld van een folly. Vooral vanaf het einde van de 18de eeuw vormden follies een decoratief modeverschijnsel, dat in talloze vormen in historische tuinen en parken en ook op bijzondere plekken, zoals de Tiegemberg, opdook. Vanaf de tweede helft van de 19de eeuw werd cementrustiek als nieuwe materiaalsoort aangewend voor de vervaardiging van follies;

Overwegende dat de cementrustieke 'Belvédère' als monument artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De pittoreske, fantasierijke cementrustiek van de uitkijktoren of 'Belvédère' prikkelt de nieuwsgierigheid bij het beklimmen van de Tiegemberg. Door de imitatie van organische vormen en van boomstammen en -takken vormt de toren een vreemdsoortig en intrigerend bouwwerk. De 'Belvédère' vormt dan ook een erg goed voorbeeld van 'trompe l'oeil'-kunst, die reeds aanwezig was vanaf de antieke tuinkunststijlen en zich doorzette tot in de laatromantische periode.

Door de imitatie van organische vormen en van boomstammen en -takken vormt de toren een vreemdsoortig en intrigerend element in het landschap. De architectuur van de toren imiteert expliciet de natuur. De imitatie van boomstammen in diverse formaten, posities en vertakkingen wordt bij de toren ten top gedreven. Deze imitatie varieert van louter fantasie en suggestie bij het tickethuisje en de leuningen, tot de vier immense boomstammen die de dragende elementen van de uitkijktoren vormen;

Overwegende dat de cementrustieke 'Belvédère' als monument technische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De uitvoering van de uitkijktoren in cementrustieke materialen vormt een uitzonderlijk voorbeeld van vroege betontechniek. Het model van de betonnen consoles van het tickethuisje, met gestileerde barokke vormgeving, is afgebeeld in de catalogus van de Brusselse firma Blaton-Aubert. Dit laat vermoeden dat de cementrustieke 'Belvédère' geheel of gedeeltelijk door deze gespecialiseerde firma is gerealiseerd;

Overwegende dat de cementrustieke 'Belvédère' als monument ruimtelijk-structurerende waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Door de prominente ligging van de uitkijktoren of 'Belvédère' op een heuveltop van het Schelde-Leie-interfluvium, torent de pittoreske constructie boven de omgeving uit. De constructie trekt daarmee de aandacht van de bezoeker. De uitkijktoren markeert de

heuveltop van de Tiegemberg. Vanop de uitkijktoren is een uitzonderlijk oriënterend uitzicht over de wijde omgeving mogelijk, onder meer aan de hand van markante bosmassieven en herkenbare kerktorens;

Overwegende dat de cultuurgoederen die zijn opgesomd in de bijlage bij het ministerieel besluit integrerend deel uitmaken van het monument en de historische, architecturale, artistieke en volkskundige waarde van het monument versterken zoals gemotiveerd in de bijlage bij het besluit,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als cultuurhistorisch landschap:

Sint-Arnolduspark en Tiegemberg, bedevaartpark met bosbestanden resterend uit het vroegere Holdenbroekbos, bronweide, afsluitingshaag, pijlerkapelletje - bronputje, miraculeuze fontein, kaarsengrot met kluiskamer, openluchtpreekstoel, rotskapel met kluizenaarsgrot, voormalige kapelwachterswoning, geïmiteerde lemen hut, Calvariekruis, aquariumgrot, vijvercascade, vier sierbruggen, toegangspoort, voormalige melkerijgebouwen met omgeving, Warandedreef met tuinperceel van pittoreske 'Villa Albert', twee hekpijlers, Tiegemberg (weg) begeleid door opgaande bomen en met steektrap in het talud, voormalige 'herberg Boskant' met tuinperceel, 'Villa 't Vossenhol' met terraszone en voormalig openluchttheater en nabije omgeving van de 'Belvédère' op Tiegemberg, Warandedreef 2, 4, 6, 10, 12 en zonder nummer, Kapellestraat 87, Tiegemberg 22, 24 en zonder nummer, Meuleberg 2 en zonder nummer, bekend ten kadaster Anzegem, 5de afdeling (Tiegem), sectie A, perceelnummers 575A, 576A (deel), 577B (deel), 614P, 615F, 1168L, 1170A, 1189E, 1190R, 1190S, 1190T, 1190V, 1190W, 1191K, 1194S, 1196P (deel), 1230E (deel) en deel uitmakend van het openbaar domein.

De volgende onroerende goederen worden voorlopig beschermd als monument: neogotische 'Sint-Arnolduskapel' met aangebouwde sacristie en interieurelementen, Warandedreef 2, bekend ten kadaster Anzegem, 5de afdeling (Tiegem), sectie A, perceelnummer 1190S (deel). De cultuurgoederen die mee worden beschermd, zijn opgenomen in bijlage.

De volgende onroerende goederen worden voorlopig beschermd als monument: pittoreske 'Villa Albert' met cementrustieke versieringen en afzonderlijk bijgebouw, Warandedreef 3, bekend ten kadaster Anzegem, 5de afdeling (Tiegem), sectie A, perceelnummer 1194S (deel).

De volgende onroerende goederen worden voorlopig beschermd als monument: cementrustieke 'Belvédère' of uitkijktoren op Tiegemberg met tickethuisje, bergruimte en torenconstructie met twee uitkijkplatformen voorzien van trappen, Meuleberg 2, bekend ten kadaster Anzegem, 5de afdeling (Tiegem), sectie A, perceelnummer 1230E (deel)

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2.1 §1. Het cultuurhistorisch landschap Sint-Arnolduspark en Tiegemberg heeft de volgende erfgoedwaarden:

1° wetenschappelijke waarde;

- 2° historische waarde;
- 3° culturele waarde;
- 4° architecturale waarde;
- 5° artistieke waarde;
- 6° technische waarde;
- 7° esthetische waarde;
- 8° volkskundige waarde;
- 9° ruimtelijk-structurende waarde.

§2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het cultuurhistorisch landschap Sint-Arnolduspark en Tiegemberg zijn:

- 1° de Tiegemberg vormt één van de heuveltoppen van het Schelde-Leie-interfluvium en verschaft vanaf de 'Belvédère' of uitkijktoren panoramische vergezichten op de Leievallei in zuidwestelijke tot noordwestelijke richting. Vanaf de terraszone van 'Villa 't Vossenhol' is er een gericht vergezicht op de Scheldevallei en de Vlaamse Ardennen in noordoostelijke richting;
- 2° het Sint-Arnoldusbedevaartpark is een laat 19de-eeuws park aangelegd in pittoreske stijl binnen de bewaarde context van het historische Holdenbroekbos. Kenmerkende onderdelen zijn de hooggelegen bronweide, de de voormalige melkerijgebouwen met omgeving, het bedevaartplein met onder meer de neogotische bedevaartkapel en de voormalige kapelwachterswoning en de vijvercascade. Het bedevaartplein is via een verharde kronkelende bedevaartweg verbonden met de oorspronkelijke toegang van het park ter hoogte van de Kapellestraat-Tiegemberg (weg). In de bosrijke delen en in de meer open bronweide zijn onverharde paden aangelegd. Verspreid in het park zijn meerdere cementrustieke constructies opgetrokken. Deze situeren zich hoofdzakelijk bij het bedevaartplein rondom het oorspronkelijke pijlerkapelletje en de achthoekige bedevaartkapel;
- 3° het bedevaartpark, overwegend bestaande uit loofbos en verder afgewisseld met enkele gemaaide en lokaal gehooide graslanden en een cascade met een viertal kunstmatig opgestuwde vijvertjes, vormt een gevarieerd biotoop voor planten en dieren. Het bedevaartpark bezit enkele overgangen van elzenbroekbos naar fragmentair elzenbronbos en eiken-haagbeukbos met voorjaarsaspect wat garant staat voor een gevarieerd vegetatiepatroon met aspectbepalende soorten. In de samenstelling van de kruidlaag is een langdurig bosgebruik weerspiegeld met ook enkele zeldzame plantensoorten. In de randen van de bronweide komen resterende boomsoorten voor van de pittoreske parkaanleg;
- 4° de bedevaartweg draagt een kronkelende aanleg vanaf de toegangspoort tot aan de diepergelegen bedevaartkapel. De weg is uitgerust met een middenspoor in onregelmatige kasseitypes en is aan beide zijden afgezet met een afsluitingshaag, waarin op onregelmatige afstand opgaande bomen staan;
- 5° het pijlerkapelletje toegewijd aan Sint-Arnoldus, nabij de Sint-Arnoldusbron betreft een kleine en lage pijlerkapel, die deels verzakt is door de nabijheid van de bron. De bakstenen kapel op rechthoekig grondplan is gecementeerd en witgeschilderd. Ze is gevat onder een laag zadeldak in mechanische pannen. De puntgevel is naar het zuiden gericht en versterkt met twee steunberen. De getoogde beeldnis is afgesloten door een smeedijzer traliewerk. Het kapelletje is overbouwd met een tentdak en kruisbekroning in cementrustiek en steunt op vier lage imitatieboomstammen met zijtakken. Het gegroefd reliëf aangebracht in het dak is bedoeld om een strooien dak te imiteren;
- 6° de neogotische bedevaartkapel centraal op het bedevaartplein betreft een roodbakstenen kapel op achthoekig, symmetrisch grondplan. De kapel is aan de zuidzijde opengewerkt door drie tudorboogportalen. Door deze drie portalen is de buitenruimte betrokken op de buitenruimte, die bij gelegenheid een verlenging van de buitenruimte kan vormen. De portalen zijn ingevuld met vleugeldeuren. Aan de oostzijde sluit de sacristie aan, die aan de buitenzijde toegankelijk is via een deur met gedrukte mijterboog;
- 7° de 'miraculeuze fontein' is een imitatierots opgebouwd uit natuursteen en cementrustieke namaakrotsen met daarin een afgeleide bron en een verwerkt

- sierement in natuursteen met afbeelding van een stuikmand, een gaffel en twee roerstokken als attributen gelinkt aan de Heilige Arnoldus, patroon van de bierbrouwers, bierstekers en herbergiers;
- 8° de kaarsengrot met kluiskamer is een driedelige imitatiegrot met voorliggend cirkelvormig bronputje opgetrokken uit natuursteen en cementrustieke namaakrotsen. De grot is uitgerust met in de wanden verankerde, ijzeren kaarsenhouders en kleine nissen voor het plaatsen van ex-voto's. Aan beide zijden zijn overwelfde trapdoorgangen bewaard met wanden in imitatieboomstammen en -takken naar hoger gelegen cementrustieke constructies, waaronder de kluiskamer en het hooggeplaatste Calvariekruis;
 - 9° de openluchtpreekstoel is opgebouwd in baksteen, verstevigd met een ijzeren harnas, waarop afwerkingslagen met cementpleister bevestigd zijn. De constructie is opgevat als een afgebroken en holle boomstam van een eeuwenoude boom met een indrukwekkende stamonttrek. Groeven imiteren de ruwe schors van de boom. Een wenteltrapje met een leuning in takkenimitatie leidt naar de eigenlijke 'kuip' van de preekstoel;
 - 10° de rotskapel met kluizenaarsgrot in sobere neogotiek is op een rechthoekige plattegrond tegen de helling gebouwd. Een trap daalt langs de zuidzijde van de kapel af naar de fontein en wordt gemarkeerd door een 'schuin afgezaagde' cementrustieke boomstam met inscriptie "BEDEWEG TOT DE MIRACULEUSE FONTEIN". De kapel is opgebouwd in rode baksteen met sierankers, gevat onder een zadeldak in zinken platen. De representatieve westgevel loopt op in een puntgevel met kraagstenen en kruisbekroning. Een spitsbogige opening, versierd met imitatierotswerk, geeft toegang tot een eenvoudige benedenruimte met gekaleide wanden en een bakstenen gewelf op ijzeren I-profielen en verbeelde oorspronkelijk de kluizenaarsgrot van Sint-Arnoldus. De tweede geleding is opengewerkt door een blind spitsboogvenster. Deze nis is gecementeerd en witgeschilderd. De zijgevels zijn doorbroken door blinde spitsboogvensters. De representatieve oostgevel geeft toegang tot de betreedbare kapel en is volledig bekleed met imitatierotswerk, oplopend in een bekronend kruis. In het gevelveld is een vervaagd geschilderd opschrift bewaard. Het bepleisterde en geschilderde kapelinterieur is overwelfd door een houten spitsgewelf. De oorspronkelijke cementtegelvloer met perspectieftekening is bewaard. Voor de kapel zijn ijzeren kettingen gespannen tussen lage imitatieknotbomen in cementrustiek;
 - 11° de voormalige kapelwachterswoning, in kern teruggaand op een boswachterswoning, bewaart aan de zuidoostzijde een luifel in cementrustiek, opgebouwd als een leibomenscherm. Vijf knoestige boomstammen zijn via takken met elkaar verbonden. Deze takken vormen meteen ook de balustrade voor het balkon. Tegen de zuidoostelijke hoek loopt een trap de helling op. De trappen worden aan de zijkant begeleid door een schuin liggende boomstam in cementrustiek, als evocatie van een omgevallen boom. In de stam is een afvoergoot voor regenwater ingewerkt;
 - 12° de geïmiteerde lemen hut is een laag, rechthoekig volume met overkragend zadeldak in cementrustiek, deels ingeschoven in de beboste helling. De uitwerking van de wanden met imitatieboomstammen en -takken en de uitwerking van het dak als imitatie van stro roepen het beeld op van een lemen hut. De gevels zijn versierd met geïmiteerde boomstammen met zijtakken;
 - 13° het Calvariekruis is een cementrustiek kruis in imitatieboomstammen, hoog ingeplant in een imitatierots opgebouwd uit natuursteen. In de rots is een lage grot uitgewerkt. De omliggende paden zijn opgebouwd uit ruwe natuursteen, plaatselijk trapsgewijs aangelegd. Tussen het kruis op de 'Calvarieberg' en het bedevaartplein is nog een vervaagde zichtrelatie;
 - 14° de aquariumgrot is een imitatiegrot in een combinatie van natuursteen, baksteen en cementrustieke namaakrotsen. De grot bezit drie grote openingen, uitgevend op een resterende bronvijver. Rond de openingen, afgezet met sierlijk smeedijzeren hekwerk, zijn opvallende druipteenimitaties aangebracht. Langs beide zijden zijn er toegangen, aan de noordoostelijke toegang ook een ruwe natuurstenen trap naar het dakiniveau van de rots. Bij de westelijke toegang is de inscriptie "PLANTSTOK IS BOOM GEWORDEN" aangebracht. In de grot zijn een drietal nissen uitgespaard die voorheen door een

- glasbezetting als aquarium waren ingericht. Via de achterzijde van de grot werd water door koperen leidingen aangevoerd;
- 15° de vijvercascade is verdeeld in vier compartimenten. In het bovenste compartiment is een eilandje aangelegd. In de vijvercascade liggen vier cementrustieke sierbruggen, die deels ook fungeren als stuwen. De brugleuningen zijn opgebouwd uit gebogen imitatietakken in cementrustiek. Er zijn lichte verschillen in opbouw tussen beide bruggen. Twee bruggen zijn boogvormig, twee zijn vlak;
- 16° de cementrustieke toegangspoort biedt toegang tot het park en tot de deels gekasseide bedevaartweg en is opgebouwd als een leischerm van twee bomen. De knoestige, gegroefde stammen vertakken zich gaffelvormig op borsthoogte. Deze takken vormen de eigenlijke boog die bestaat uit twee gebogen hoofdtakken die met elkaar in verbinding staan via kleinere takken. In de vertakking is een open beeldnis uitgewerkt. Achter de stammen, aan parkzijde, bevinden zich twee lage cementrustieke knotbomen. Deze gegroefde stammetjes hebben het aspect van een afgezaagde stam;
- 17° de 'Villa Albert', gebouwd tegen de zuidelijke flank van de Tiegemberg, betreft een pittoreske villa met trapgevels en rijke ornamentering, uitgevoerd in cementrustiek. De representatieve zuidoostelijk georiënteerde hoofd vleugel is als een 'kijkwoning' gericht naar het bedevaartpark en is opgebouwd als een symmetrische lijstgevel met als centraal element de erker in cementrustiek. De kelderverdieping is bezet met namaakrotsen in natuursteen en cementrustiek, met grotje en onderdoorgang. Door deze ornamentiek rijst het gevelfront als het ware op vanuit een rots. De verdieping is uitgewerkt met een centrale, opengewerkte erker in een cementrustieke boomstamimitatie. De rots waarboven de villa oprijst en de erker in cementrustiek versterken het pittoreske karakter van de villa. Ten westen van de 'Villa Albert' is een smal, roodbakstenen bijgebouw onder lessenaarsdak bewaard. De achtergevel van dit vrijstaande gebouwtje is gedeeltelijk ingewerkt in de heuvelflank;
- 18° de tuin van de 'Villa Albert' bewaart enkele kenmerken van een pittoreske aanleg waaronder een rotspartij in de hellende voortuin en een ijzeren poortje bewaard tussen imitatieknotbomen in cementrustiek en een opmerkelijke geënte treurbeuk. Tussen de 'Villa Albert' en het bedevaartpark is nog een vervaagde zichtrelatie;
- 19° de Warandedreef vormt een restant van de oorspronkelijke toegangsweg naar de thans verdwenen 'Villa Sancti Arnoldi' en bewaard twee massieve, vierkante natuurstenen hekpijlers met versieringen. De Warandedreef is begrensd door de afsluitingshaag rond het Sint-Arnolduspark. Nabij de aansluiting met de Tiegemberg (weg) staan twee cementrustieke imitatieknotbomen;
- 20° de Kapellestraat-Tiegemberg (weg) vormt een heraangelegde en verbrede weg rond het bedevaartpark met langs beide zijden een vrij volledige, maar weliswaar ongelijkjarige wegbeplanting met opgaande zomerlinden, plaatselijk afgewisseld met gewone essen. De insnijding van de weg draagt een houtige taludbegroeiing met afwisselend hoogstammen en hakhout en een kruidlaag met overwegend klimop. Tussen de Warandedreef en de Meuleberg (weg) bevindt zich in het westelijke talud een steektrap met natuurstenen treden en bakstenen flanken. Op de trapconstructie is een smeedijzeren armleuning gemonteerd. De eindpunten van de leuning zijn sierlijk omgebogen;
- 21° de voormalige herberg 'Boskant' een laag, roodbakstenen volume van zes traveeën onder zadeldak belegd met rode mechanische pannen en de nok evenwijdig met de weg. De eenvoudige bakstenen lijstgevel is geritmeerd door lisenen en opengewerkt door getoogde muuropeningen. Het houten schrijnwerk met schuifvensters is bewaard. De oorspronkelijke eenvoudige landelijke tuin is deels bewaard. Aan de zuidzijde van het tuinperceel is een imitatieknotboom in cementrustiek bewaard;
- 22° de 'Belvédère' of uitkijktoren bestaat uit twee bij elkaar aansluitende cementrustieke constructies, met name het ronde, prieelvormige ticket- of wachtershuisje ten westen en de eigenlijke vierkante uitkijktoren ten oosten. Vanop de uitkijktoren zijn er panoramische vergezichten op de Leievallei bewaard, waarbij talrijke kerken en bosmassieven zijn te zien;
- 23° de 'Villa 't Vossenhol' is een kunstenaarswoning met volumespel en bouwwijze die aanknopen bij de cottage-architectuur. Het geheel draagt een kenmerkende

vakwerkconstructie met stijl- en regelwerk, ingevuld met witgeschilderde, gecementeerde platen, in contrast met een bakstenen basis, de over de verdiepingen doorlopende erker en het dakenspel met markerende wolfseinden. Het volumespel wordt nog versterkt door de inbedding van de gebouwwleugels in de heuvelflank van de Tiegemberg. In de heuvelflank is een toegangspad naar de villa aangelegd. De opstap naar dit pad bestaat uit een later toegevoegd trapje met vijf bakstenen treden, gevat in witgeschilderde muurtjes met boogvormige aflijning.

Bij de terraszone van de 'Villa 't Vossenhol' zijn de oorspronkelijk aangelegde compartimenten met zitgelegenheden op verschillende niveaus nog deels herkenbaar. Vanaf de terraszone is een gericht vergezicht op de Scheldevallei en de Vlaamse Ardennen bewaard, waarbij onder meer de Sint-Walburgakerk van Oudenaarde en de mouttoren van de Roman-brouwerij in Mater zijn te zien. Bij de noordzijde van de terraszone is een opmerkelijke geënte treurbeuk bewaard.

Aansluitend bij het brongebied van de Nederbeek (Zijptedal) zijn de contouren van een aarden trappenaanleg bij een vroeger openluchttheater nog fragmentair aanwezig.

Art. 2.2 §1. Het monument neogotische 'Sint-Arnolduskapel' heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde;
- 3° artistieke waarde;
- 4° volkskundige waarde;
- 5° ruimtelijk-structurende waarde.

§2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument neogotische 'Sint-Arnolduskapel' zijn:

De neogotische bedevaartkapel centraal op het bedevaartplein betreft een roodbakstenen kapel op achthoekig, symmetrisch grondplan. Het leien tentdak is bekroond met een sierlijk ijzeren kruis met daarop een windvaan met figuur. De dakvelen zijn aan de bovenzijde versierd met vier dakkapelletjes. De hoeken worden gemarkeerd door imposante steunberen met versnijdingen. De puntgevels zijn opengewerkt door spitsbogige lancetvensters in een geprofileerde omlijsting van rode baksteen. De vensters zijn ingevuld met een ijzeren roedeverdeling met ruitmotief, in de bovenlichten steekt een straalsgewijze roedeverdeling. De kapel is aan de zuidzijde opengewerkt door drie tudorboogportalen. Door deze drie portalen is de binnruimte betrokken op de buitenruimte, die bij gelegenheid een verlenging van de buitenruimte kan vormen. De portalen zijn ingevuld met vleugeldeuren. Aan de oostzijde sluit de sacristie aan, die aan de buitenzijde toegankelijk is via een deur met gedrukte mijterboog. De zijgevel is opengewerkt door twee getraliede, mijterboogvormige raampjes. Het bepleisterde interieur is rijkelijk uitgewerkt. De kapel is overwelfd door een stenen straalgewelf, waarvan de ribben aanzetten op schalken met uitgewerkt kapiteel. De ribben convergeren naar een cirkelvormig mangat. Deze cirkel is ingevuld met een plaat waarop een polychrome schildering het familiale wapenschild van Sint-Arnoldus voorstelt, boven een banderol met zijn wapenspreuk "A DEO SPES NOSTRA". In de kapconstructie boven het mangat is de klok bewaard. De lancetvensters zijn gevat in een geprofileerde, bepleisterde omlijsting, die op zijn beurt opgenomen is in een spitsboogveld. In één van de zuilen is een natuurstenen wijwatervat verankerd.

Het neogotische houten altaar, gewijd aan Sint-Arnoldus, vervaardigd in sierlijk houtsnijwerk, is opgebouwd in drie registers. Het hogere middendeel is opgevat als een verdiepte nis waarin een centraal heiligenbeeld geïntegreerd is. Het betreft een polychroom Sint-Arnoldusbeeld, met als attributen bisschopsstaf en mijter. In de flankerende delen, uitgewerkt als ondiepe nissen, worden telkens een bas-reliëf nog andere attributen voorgesteld, waaronder de roervork en een hellebaard. Voor het houten altaar is de bezegelde relikwie van de bovenarm van Sint-Arnoldus opgesteld in

een deels beglaasde en deels geëmailleerde metalen relikwiekast. De relikwie zelf is opgesloten in een glazen koker met zilveren doppen.

Art. 2.3 §1. Het monument pittoreske 'Villa Albert' heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde;
- 3° artistieke waarde;
- 4° ruimtelijk-structurende waarde.

§2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument pittoreske 'Villa Albert' zijn:

De 'Villa Albert', gebouwd tegen de zuidelijke flank van de Tiegemberg, betreft een pittoreske villa met trapgevels en rijke ornamentering, uitgevoerd in cementrustiek. Het oudste deel van de woning heeft een T-vormige plattegrond met brede hoofdvleugel aan de zuidzijde. Het betreft een roodbakstenen gebouw van twee bouwlagen onder zadeldaken. De zadeldaken zijn gevat tussen trapgevels. Centraal op de nok van het hoofddak is een recent herstellende vierkante dakruiter geplaatst. Deze dakruiter was bedoeld als exclusief uitkijkpunt. Verder blijkt het verzorgde materiaalgebruik uit de sierankers en het gebruik van blauwe hardsteen voor aanzetstenen, diamantkoppen, lateien en de dekstenen van de trapgevels. Eveneens opvallend zijn de smeedijzeren topstukken van de trapgevels en de dakruiter.

De representatieve zuidoostelijk georiënteerde hoofdvleugel is als een 'kijkwoning' gericht naar het bedevaartpark en is opgebouwd als een symmetrische lijstgevel met als centraal element de erker in cementrustiek. Het zadeldak met dakruiter is gevat tussen zijtrapgevels. De erker wordt geflankeerd door twee rechthoekige vensters onder latei en segmentboog. Hierboven is de verzorgde, boogvormige houten gootlijst, op uitkragende bakstenen aanzet, onderbroken door twee dakvensters met trapgeveltjes.

De kelderverdieping is bezet met namaakrotsen in natuursteen en cementrustiek, met grotje en onderdoorgang. Door deze ornamentiek rijst het gevelfront als het ware op vanuit een rots. De verdieping is uitgewerkt met een centrale, opengewerkte erker met driedelig deurvenster, onder leien schilddakje. De erker is uitgewerkt in een cementrustieke boomstamimitatie. De twee hoofdstammen vertrekken vanuit de rotspartij. De rots waarboven de villa oprijst en de erker in cementrustiek versterken het pittoreske karakter van de villa.

De zijgevels lopen op in verzorgde trapgevels. De noordoostgevel, met oorspronkelijk parement in rode baksteen, is opengewerkt door drie muuropeningen onder latei en segmentboog, de geveltop door twee kleine segmentboogvenstertjes. De zuidwestgevel is gecementeerd en op gelijkaardige wijze opengewerkt. De uitbouw onder zadeldak aan de noordwestelijk georiënteerde achterzijde is eveneens gecementeerd en afgesloten met een trapgevel. De oksel of 'binnenhoek' tussen het hoofdvolume en de uitbouw aan de achterzijde is aan de noordoostzijde ingevuld door een modernistisch getinte uitbouw onder plat dak. De overgang tussen de trapgevel en het plat dak is opgevangen door een torenrisaliet met smal venstertje. Verder is de modernistische uitbouw opengewerkt door een breed venster.

Het houtwerk is recent vernieuwd naar oorspronkelijk model, met in lichte tinten geschilderde ramen met grote roedeverdeling. Wat betreft het interieur is enkel de oorspronkelijke basisstructuur bewaard, bestaande uit de kelder met bakstenen troggewelven op I-profiel en de kapconstructie.

Ten westen van de 'Villa Albert' is een smal, roodbakstenen bijgebouw onder lessenaarsdak bewaard. De achtergevel van dit vrijstaande gebouwtje is gedeeltelijk ingewerkt in de heuvelflank. De uitwerking van de halve zijtrapgevels en van de gootlijst is parallel aan deze van de eigenlijke villa. De lange gevel is opengewerkt door segmentboogvormige muuropeningen. Het houtwerk is vernieuwd naar oud model.

Art. 2.4 §1. Het monument cementtrustieke 'Belvédère' heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde;
- 3° artistieke waarde;
- 4° technische waarde;
- 5° ruimtelijk-structurende waarde.

§2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument cementtrustieke 'Belvédère' zijn:

De 'Belvédère' of uitkijktoren bestaat uit twee bij elkaar aansluitende cementtrustieke constructies, met name het ronde, preeelvormige ticket- of wachtershuisje ten westen en de eigenlijke vierkante uitkijktoren ten oosten.

Het organisch opgebouwde tickethuisje, op ronde plattegrond, telt twee bouwlagen en is gevat onder een rond, betonnen puntdak, doorbroken met vier kleine ronde dakkapelletjes. In deze dakkapelletjes is beglazing aangebracht. De begane grond heeft een gesloten karakter en fungeert als onderbouw voor een platform waarop het eigenlijke tickethuisje gebouwd is. Het betreft een gemetselde onderbouw waarop een rotspleister werd toegepast. De sokkel bestaat uit een mozaïek van ruwe stenen, wellicht verkiezelde kalkzandsteen, die wel vaker als zogenaamde 'grotstenen' werden aangewend. In deze onderbouw zijn een aantal betonnen medaillons als sierelement aangebracht, met onder meer een voorstelling van de zogenaamde 'Hoorn des Overvloeds'. De afwerking in rotspleister loopt verder langs de zijanten van de trap, die leidt naar het uitkragende platform. Dit platform wordt ondersteund door grote betonnen consoles met gestileerde barokke vormgeving.

De trap en het platform zijn voorzien van een ijzeren leuning, respectievelijk enkel en dubbel. De omlopende leuning van het platform is gevat tussen knoestige, korte boomstammen in cementrustiek. Ter hoogte van de trap biedt een deur toegang tot het tickethuisje. Deze deur is voorzien van een betonnen afdakje onder zadeldak, rustend op boomstammen in cementrustiek. Zijdelings van de deur zijn telkens kleine mijterboogvormige loketjes bewaard. De betonnen wanden van het tickethuisje zijn op regelmatige afstand versierd met cementrustieke boomstammen met zware vertakkingen. Deze boomstammen omlijsten ook de deur en drie rechthoekige vensters. De ruimte tussen de imitatieboomstammen is voorzien van imitatievoegen. Op de constructie zijn sporen van een deels bewaarde, okerkleurige polychromie.

De cementrustieke uitkijktoren vormt een open constructie. Vier immense imitatieboomstammen dragen twee opeenvolgende vierkante platformen. Het bovenste platform heeft iets kleinere afmetingen. Deze platformen delen de toren op in twee ongelijke delen. De platformen zijn voorzien van cementrustieke balustrades, met deels diagonale imitatieboomtakken. Deze balustrades lopen ook rondom de trapgaten. De trappen, voorzien van ijzeren leuningen, hebben een ijzeren basis, maar waren oorspronkelijk ook met cementpleister bekleed. De treden zijn in gewapend beton.

Art. 3.1 §1. Voor het beschermde cultuurhistorisch landschap Sint-Arnolduspark en Tiegemberg gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° behoud en heraanleg van de bedevaartweg;
- 2° eventuele wijziging van de speelzone in afstemming op herstel bronbeekloop;
- 3° maximaal behoud en consolidatie van de verschillende cementrustieke constructies;
- 4° instelling van een cyclisch bosbeheer;
- 5° handhaving van een gericht hooibeheer in de bronweide;
- 6° herwaardering van de oorspronkelijke open zichtrelatie vanuit de bronweide op de 'Villa Albert' en vanaf de bedevaartkapel en het pijlerkapelletje naar het Calvariekruis;
- 7° opvolging van de waterkwaliteit van het bronputje, de bronvijver en de vijvercascade;
- 8° regelmatig scheren van de afsluitingshaag langs de Warandedreef en aanvulling van ontbrekende delen;

- 9° behoud van betekenisvolle bouwkundige elementen waaronder de voormalige kapelwachterswoning en de voormalige melkerijgebouwen en sloop en/of vervanging van constructies zonder erfgoedwaarde waaronder een garageberging en een overdekte picknickruimte. Ook de twee retraitehuizen kunnen gesloopt of vervangen worden;
- 10° behoud en aangepast beheer van de pittoreske tuinaanleg van de 'Villa Albert';
- 11° inrichting van de Warandedreef als weg voor traag verkeer;
- 12° behoud en consolidatie van de beide hekpijlers;
- 13° maximaal behoud van de wegbeplanting en aangepast beheer van de hakhoutbegroeiing op de taluds langs de Kapellestraat-Tiegemberg (weg) en vervanging van de opgaande bomen (zomerlinde) op termijn, eventueel in combinatie met heraanleg van de weg;
- 14° herstel van de steektrap;
- 15° bestendiging van de Meuleberg (weg) met vervanging van de aanwezige vangrails;
- 16° maximaal behoud van de voormalige herberg 'Boskant';
- 17° herwaardering van de vroegere tuinzone van de voormalige herberg 'Boskant';
- 18° consolidatie en herstel van de bewaarde cementrustieke knotbomen;
- 19° maximaal behoud van de 'Villa 't Vossenhol' en de bungalow;
- 20° herwaardering van de terraszone bij 'Villa 't Vossenhol';
- 21° passief behoud van het microreliëf van het vroegere openluchttheater.

§2. In uitvoering van deze beheersdoelstellingen gelden volgende verboden:

- 1° het aanleggen van nieuwe parkeerplaatsen tenzij de verantwoorde heraanleg van bestaande inrichtingen;
- 2° het organiseren van gemotoriseerde sportevenementen;
- 3° het wijzigen van het hydrografisch netwerk of het uitvoeren van werken die een impact hebben op het grondwaterpeil in die mate dat de bronwerking grondig wordt gewijzigd of dat deze niet meer mogelijk is. Een gedeeltelijk herstel van de bronbeekloop ter hoogte de huidige speelzone is wel mogelijk;
- 4° het aanbrengen van reliëfwijzigingen in de bodem waardoor de oorspronkelijke basistopografie (bronamfitheater) wordt gewijzigd;
- 5° het achterlaten, opslaan of verwerken van eender welke afvalstof, van afgedankte voorwerpen, van ruwe of verwerkte materialen;
- 6° het toepassen van chemische verdelgingsmiddelen, groeiremmers, groeistimulatoren, hormonale behandelingen of andere verdelgingsmiddelen;
- 7° het scheuren of omzetten van het grasland van de bronweide in een ander grondgebruik.

Art. 3.2 Voor het beschermde monument neogotische 'Sint-Arnolduskapel' gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° integraal behoud en herstel van de bedevaartkapel, met eventuele reconstructie en/of blootlegging van de oorspronkelijke polychromie en van de oorspronkelijke vloer;
- 2° herstel van het oorspronkelijk schilddak van de sacristie.

Art. 3.3 Voor het beschermde monument pittoreske 'Villa Albert' gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° integraal behoud en herstel van de pittoreske villa en het bijgebouw, met inbegrip van de rijke ornamentering;
- 2° behoud van de bakstenen troggewelven met opgelegde voeg in de kelderverdieping.

Art. 3.4 Voor het beschermde monument cementrustieke 'Belvédère' gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° gehele of grotendeelse reconstructie van de uitkijktoren en het tickethuisje op de identieke inplantingsplaats of, na overweging, op een andere nabijgelegen locatie die voldoende tegemoetkomt aan het herstellen van zichtrelaties op de Leie- en

- Scheldevallei, na gedetailleerde opmeting en met behulp van traditioneel-ambachtelijke rocailleurstechnieken;
- 2° maximaal hergebruik van bestaande sierelementen;
 - 3° eventuele instelling van een occasionele publieke ontsluiting;
 - 4° facultatief herstel van het toegangspad met poortje vanaf de Meuleberg (weg).

Art. 4.1 De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde cultuurhistorisch landschap Sint-Arnolduspark en Tiegemberg zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 4.2 De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument neogotische 'Sint-Arnolduskapel' zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 4.3 De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument pittoreske 'Villa Albert' zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 4.4 De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument cementrustieke 'Belvédère' zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5.1 Voor de volgende handelingen aan het beschermde cultuurhistorisch landschap moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie. Er hoeft geen toelating te worden gevraagd voor het slopen van constructies die niet zijn opgesomd in artikel 2 van dit besluit;
- 2° het plaatsen of wijzigen van boven- en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
- 3° het plaatsen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van tijdelijke publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m², aan te brengen;
- 4° het plaatsen of wijzigen van afsluitingen, met uitzondering van gladde schrikdraad en prikkeldraad met houten, ontschorste smalle palen, ten behoeve van veekering;
- 5° het aanleggen, ophogen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden;
- 6° elke reliëfwijziging van de bodem, wijziging van het hydrografisch netwerk of werk dat impact kan hebben op het grondwaterpeil;
- 7° het vellen of beschadigen van bomen en struiken, met uitzondering voor dode bomen en niet meer productieve fruitbomen, en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm van de bomen en de struiken tot gevolg kan hebben;
- 8° het aanplanten van bomen en struiken die geen vervanging zijn van afgestorven of verdwenen bomen en struiken;
- 9° het aanleggen of wijzigen van verharding of het uitbreiden van bestaande verhardingen;
- 10° het plaatsen of wijzigen van straatmeubilair, met uitzondering van niet-aard- en niet-nagelvaste elementen en verkeersborden vermeld in artikel 65 van het Koninklijk Besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg;
- 11° het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;
- 12° het organiseren van grote evenementen, die het normaal gebruik van het beschermd onroerend erfgoed overstijgen, onder meer het houden van testen, oefenritten en wedstrijden met mechanische voertuigen, het gebruik van vaartuigen met of zonder hulpmotor, het kleiduifschieten, het gebruik van modelvliegtuigen met afstandsbediening, het beoefenen van georganiseerde ruitersport, het houden van manifestaties of sportactiviteiten, het houden van metaaldetectie rally's;
- 13° het scheuren van grasland of het omzetten van grasland in akkerland van:
 - a) historisch permanent grasland: een halfnatuurlijke vegetatie die bestaat uit grasland dat gekenmerkt wordt door het langdurig grondgebruik als graasweide, hooiland of wisselweide met cultuurhistorische waarde of met een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu meestal wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones;
 - b) overig grasland in de groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang, agrarische gebieden met bijzondere waarde, natuurontwikkelingsgebieden, gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen met als overdruk overstromingsgebied, wachtbekkens en militaire domeinen, ontginningsgebieden die een van de bestemmingen, vermeld in dit artikel, als nabestemming hebben, op de plannen van aanleg en de ruimtelijke uitvoeringsplannen met toepassing van de VCRO;
- 14° het plaatsen of wijzigen van oeverbeschoeiing;
- 15° het achterlaten van slib. Een normaal onderhoud van de openbare waterlopen blijft toegelaten voor zover het slib oordeelkundig wordt opengespreid en voldoet aan de geldende normen;
- 16° het omzetten van akker- of grasland naar bos;
- 17° het gebruik van bestrijdingsmiddelen op grasland, wegbermen en bos, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van distels en brandnetels;
- 18° het achterlaten, opslaan of verwerken van eender welke afvalstof, van afgedankte voorwerpen, van ruwe of verwerkte materialen, met uitzondering van tijdelijke stockage

- op akkerland van stalmest, van compost en van afvalresidu's verkregen bij de verwerking van suikerbieten;
- 19° het lozen van vloeistoffen of gassen die nadelig kunnen zijn voor de aanwezige flora, fauna en bodem, met uitzondering van de bemesting van cultuurgronden zoals bepaald in het mestdecreet.

Art. 5.2 Voor de volgende handelingen aan de beschermde monumenten moet een toelating worden aangevraagd:

Voor de als monument beschermde neogotische 'Sint-Arnolduskapel':

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het dak en de buitenmuren van constructies:
 - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies;
 - b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, poorten, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, beslag, hang- en sluitwerk;
 - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - f) het aanbrengen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden; er wordt een uitzondering gemaakt voor het bestaande uithangbord "Onze Lieve Vrouw van den vrede bid voor ons" dat van mei tot oktober opgehangen wordt boven het portaal van de kapel;
- 5° Voor het interieur van de als monument beschermde neogotische 'Sint-Arnolduskapel' en voor de cultuurgooederen die mee worden beschermd:
 - a) het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
 - b) het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
 - c) het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
 - d) het verwijderen, vervangen of wijzigen van plafonds, gewelven, vloeren, trappen, binnenschrijnwerken, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, lambrisering, beslag, hang- en sluitwerk, en van de waardevolle interieurdecoratie;
 - e) het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontleisteren van bepleisterde elementen;
 - f) het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige;
 - g) het uitvoeren van werken aan en het verplaatsen of verwijderen van de cultuurgooederen;
- 6° Voor de klok opgenomen in de bescherming neogotische 'Sint-Arnolduskapel':
 - a) werken aan de klok zelf: lassen van scheuren, herstel van kronen, stemmingscorrecties, restaureren of vervangen van klepel, het keren van een klok met als doel een nieuw slagvlak te creëren;
 - b) het verplaatsen van een klok, zowel binnen de bestaande klokkenstoel als naar een andere locatie;
 - c) het vervangen van ophangconstructies en luidbalken;
 - d) het uitbreiden van een gelui;

- e) het restaureren of vervangen van een klokkenstoel, van luidwielen.

Voor de als monument beschermde pittoreske 'Villa Albert' en voor de als monument beschermde cementrustieke 'Belvédère':

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het dak en de buitenmuren van constructies:
 - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies;
 - b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, poorten, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, beslag, hang- en sluitwerk;
 - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - f) het aanbrengen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Art. 6. De voorlopige bescherming geldt 9 maanden.

Brussel,

26 JUNI 2017

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS